

Arne Noe-Nygaard

30.7.1908–3.6.1991

Arne Noe-Nygaard døde den 3. juni 1991 næsten 83 år gammel efter et usædvanligt langt liv som aktiv geolog.

Han var født den 30. juli 1908 i Ribe som søn af seminarieforsstander, senere valgmenigheds- og sognepræst Søren Noe-Nygaard og hustru Ingrid f. Iversen.

Alle geologer i dette land vidste, hvem Noe-Nygaard var, og alle omtalte ham som Noe. Selv var han for mig lærer, foresat, kollega, samarbejdspartner, ven og fortrolige i mange år. Han bliver derfor for mig også her Noe.

Noe var medlem af denne forenings bestyrelse i tre perioder: 1930–31, 1940–43 og 1952–53 (som formand).

Noe fik sin studentereksamen i 1927 fra Århus Katedralskole og blev mag. scient. i 1933 fra Københavns Universitet. Allerede i skoletiden blev han påvirket i retning mod geologien af sin naturhistorielærer. Hans liv med geologien strakte sig derfor fra disse tidlige år lige til sommermåneden juni 1991.

Det stod klart for Noe fra de tidligste studenterår, at geologiens problemer og opgaver lå i felten. Feltarbejde var derfor en fast integreret del af en geologs arbejde og dermed af Noes arbejde. Allerede som student deltog han i 1930 som assistent i Godthåbsekspeditionen til Vestgrønland og i Den danske Østgrønlandsekspedition i 1929 under ledelse af Lauge Koch. Koch

stod også bag Treårsekspeditionen til Østgrønland 1931–34. Noe deltog her i feltarbejdet i somrene 1931, -32 og -33 med en overvintring på Ella Ø mellem de to første somre. Her blev grundlaget for venskab og samarbejde med flere udenlandske geologer lagt for Noe. Først og fremmest med svenske geologer.

Noe demonstrerede i en ung alder stor modenhed i administrationen af en datidig arktisk ekspeditions arbejdsmuligheder. Ofte eksisterede de opgaver, der var udset til belysning, slet ikke, og man måtte da snarrådigt selv vælge andre relevante opgaver. Noe, der var petrograf, tog således stratigrafiske emner op. Hans allerførste arbejde blev: *Remarks on Mytilus edulis L. in raised beaches in East Greenland*, hvor han påviste landhævninger i post-glaciertid, samt et fælles arbejde med den svenske palæontolog Sæve Søderberg om stratigrafiske forhold på Claveringøen. Han udførte også kortlægning af palæozoiske og mesozoiske sedimenter, der blev publiceret i 1934: *Stratigraphical outlines of the area round Flemming Inlet*. Men vigtigst for Noe var naturligvis det krystallinske materiale han samlede til disputatsen i 1937: *Die palæozoischen Eruptivgesteine von Canning Land*. Det er for mig uklart, om Noes interesse for de ildfødte bjergarter på dette tidlige tidspunkt af hans udvikling har været så klar, som den senere blev. Men det er nok ikke tilfældigt, at han valgte eruptiver som materiale for sin disputats, som i meget vid udstrækning blev til under hans ophold hos Helge Backlund i Uppsala. Backlund var petrograf og metamorfiker og en af Noes arbejdsfæller fra Treårsekspeditionen. Disse år med dagligt samvær med ligesindede kolleger og petrografer blev af stor betydning for Noe. År han senere tit talte om, år som næppe ville have fået det indhold ved det hjemlige lærdomssæde for geologi i København.

Som et appendix til Noes deltagelse i Lauge Kochs ekspeditioner måtte han se sig inddraget i den ejendommelige Lauge Koch sag, der i midten af trediverne slog en dyb revne i dansk geologi. Lauge Koch følte sig suveræn som leder, hvilket nok forledte ham til i en tysk udgave af: *Geologie der Erde i et grønlandsafsnit*, som han skrev, at omtale en række geologiske forhold som værende resultat af eget arbejde. En selvhævdelse, der var for stærk for 11 kolleger, deriblandt Noe. Geologerne lagde op til et fagligt,

kollegialt opgør i *Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening*. For her at bruge Noes eget udtryk »lod Koch handsken ligge« og valgte i stedet en retssag hvilende på æreskrænkende udtalelser af de elleve. Sagen kørte, men mandede ud i en helt uklar afgørelse ved Højesteret, hvor ingen egentlig havde vundet. Sagen fik et langt efterspil, hvor Koch isolerede sig mere og mere i forhold til dansk geologi. Noe måtte senere mærke eftervirkningerne, hvor Ministeriet for Grønland i efterkrigsårene og op til 1958 finansierede Lauge Kochs Østgrønlandsekspeditioner. Det forhold, at ministeriet søgte bevillinger til to statslige undersøgelsessystemer, berørte naturligvis af og til det GGU, som Noe var initiativtager til. Helt op i tresserne kunne den gamle divergens af og til spores i centraladministrationen. Døningerne var altså omkring 30 år lange.

Det blev dog også år, der førte til faglige gode kontakter og venskaber for Noe ikke alene blandt skandinaviske geologer men også med britiske geologer, da Noe i årene 1936 og 1937 besøgte Glasgow og London. Noe havde i 1936 deltaget i den af geografen Niels Nielsen ledede Fjerde Dansk-Islandske Ekspedition til Vatnajökull, og det var af værdi for Noe under bearbejdningen af materialet at drøfte det med engelske kolleger. Arbejdets hovedtema var den subglaciale vulkanisme med megen vægt lagt på palagonitdannelsen (*Subglacial volcanic activity in ancient and recent times*, 1940), der var knyttet til smeltevandet fra den is, som det varme vulkanske materiale havde haft kontakt med. Et emne som bl. a. G. W. Tyrrell også havde beskæftiget sig med. Noe havde efter denne ekspedition regelmæssig kontakt med islandske kolleger, som han satte højt, og han fulgte deres arbejde på vulkanøen nøje. Straks da Hekla i 1947 kom i udbrud rejste Noe til Island og deltog i undersøgelsen. Det samme var tilfældet under Surtsey udbruddet 1963–67.

Men allerede inden denne afhandling var trykt, rejste Noe igen til Grønland i 1939 som deltager i den af Alfred Rosenkrantz ledede Nugssuaqekspedition. Her fik Noe rig lejlighed til at studere den vestlige flanke af de nordatlantiske basalter. Basalter blev et bekendtskab, der interesseremæssigt fangede ham. Plateaubasalterne beskrev han i: *On the Geology and Petrography of the West-greenland Basalt Province*, 1942.

Samme år nåede Noe sin livsansættelse. Han

blev efter professorskonkurrence udnævnt til professor i mineralogi, hvilket fagområde i 1969 blev ændret til dynamisk geologi. Han havde inden da været assistent ved Mineralogisk Museum, 1936–38, og ved DGUs borearkiv i 1938, hvor han blev forfremmet til afdelingsgeolog i 1940. Han fik her kontakt med de færøske basalter, som han senere i årene 1945–1968 på DGUs vegne forestod kortlægningen af, en opgave han varetog sideløbende med sit professorat ved universitetet. Med professoratet fulgte også, at han blev bestyrer af Mineralogisk Museum. Ved tiltrædelsen som professor og museumsleder stod Noe over for overvældene store arbejdsopgaver. Han efterfulgte O. B. Bøggild, der i en meget lang årrække havde været eneprofessor i faget geologi. Denne periode havde ikke været præget af fremgang trods Bøggilds egen fine videnskabelige status. Bøggild tilskyndede ikke studenter til at påbegynde geologistudiet, efter hvad der erfares snarere modsat. Noe skriver i Københavns Universitet 1479–1979, at Bøggild havde forsøgt at holde ham borte fra geologistudiet med den begrundelse, at det var brødløst. Noe skriver, at han forsøgte at forklare Bøggild, at det havde han allerede fået at vide, det var ikke et levebrød, han bad om, derimod om vejledning til at trænge ind i en verden, der øvede umådelig tiltrækning på ham. Først var han vantro, så lukkede han sig som en østers. Men Noe overlevede og kom videre, meget videre.

Som ny professor måtte Noe naturligvis først og fremmest skrive sine forelæsninger, og en ny lærebog i mineralogi kom nogle år senere i 1948. Den umiddelbare undervisningsbyrde var stor, da Noe underviste såvel studenter ved Københavns Universitet som ved Danmarks Tekniske Højskole. Noe ofrede de hovedfagsstuderende ekstra opmærksomhed, og tidligt begyndte han afholdelse af kollokvier for et studentertal, der kunne tælles på en hånd. Kunne man ikke selv vælge emne, gjorde han det, og det gav øvelse i at læse litteratur, sammenstille den og fremlægge stoffet. Studentertallet steg med årene til Noes tilfredshed. Ofte var han bekymret over geologiens skæbne i gymnasiet, hvor faget var kommet til at spille en meget diminutiv rolle. Selv henvendte han sig hyppigt i populære småartikler til et bredere publikum og i hans bog: Vulkaner, 1979, skriver han, at han har ladet et par skoleelever læse manuskriptet for at få vejledning under

sit forsøg på at skrive: »så unge på 15–16 år skulle kunne få udbytte af at læse bogen, det er dem jeg i særlig grad har haft i tankerne under arbejdet med den«. Med andre ord også rekruttering til faget lå ham på sinde for bl. a. at bøde på gymnasieundervisningen, der som nævnt havde glemt geologien. Hans lille: Strandsten i 1959 med tegninger af Gunni Jørgensen repræsenterer noget af det bedste i populære små bøger om sten.

Som museumsbestyrer var det nærliggende nærmere at gennemgå museet, dets udstillinger og magasinsamlinger. Museet og samlingerne var blevet nyindrettet for ca. 40 år siden og havde siden da gennemlevet en lang stilstandsperiode. Skulle det ydermere lykkes at bringe geologien ved Københavns Universitet ud af en mangeårig dvaletilstand, hvor der skulle komme nye geologer og forskningsaktiviteter, var det bydende nødvendigt, at der også blev skaffet disse mennesker albuenum og virkeplads i form af laboratorier, instrumentel og arbejdsværelser. Alle disse opgaver så Noe klart, men han havde på samme tid tanker om en geologisk undersøgelse af Grønland.

Noe deltog som nævnt i Den danske Nugssuaq-ekspedition i 1939. Her har Noe og Rosenkrantz haft rig lejlighed til at stimulere hinanden i tanken vedrørende en geologisk undersøgelse af Grønland. Rosenkrantz betragtede i nogen grad sin ekspedition som et forløberinitiativ. Også Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser i Grønland havde i 1939 behandlet spørgsmålet om påbegyndelse af en geologiske undersøgelse i Grønland, men i vid udstrækning henlagt under Danmarks geologiske Undersøgelse. Noe måtte arbejde videre med disse tanker. De fleste geologiske undersøgelser i Europa var blevet grundlagt i slutningen af forrige århundrede, men sent var bedre end aldrig. Den tyske besættelse af landet bevirkede dog, at alle tanker om en grønlandsaktivitet indtil videre måtte henlægges, og Noe måtte gå sammen med andre gode kræfter for at søge Danmark befriet. Det første nummer af bladet Frit Danmark blev udgivet d. 9 april 1942 af en kreds af danske – heriblandt Noe. Da det senere blev nødvendigt med et fast samarbejde i modstandsarbejdet uden hensyn til politiske divergenser blev Danmarks Frihedsråd besluttet i september 1943. Den illegale ledelse af partiet Dansk Samling ønskede Noe ind som medlem, hvilket Noe straks var rede til. Han gik

dog allerede ud samme år i december, og Dansk Samlings leder Arne Sørensen kom ind. Noe blev herefter medlem af hovedledelsen af Frit Danmark. Han påtog sig en række centrale opgaver i modstandsarbejdet, og det vil forstås, at der måtte blive mindre tid til geologien.

Da krigen var afsluttet i 1945, og Noe vendte tilbage til ordnede og rolige arbejdsforhold på museet, tog han straks fat på at konkretisere sine tanker. Han drøftede det indledningsvis med Grønlands Styrelses direktør K. Oldendow og formulerede i en skrivelse til Grønlands Styrelse nærmere og detaljeret, hvad arbejdet skulle indebære, og dette blev begyndelsen til nedsættelsen af Udvalget for Grønlands geologiske Undersøgelse bestående af Alfred Rosenkrantz, Hilmar Ødum og Noe. Direktør Oldendow indtrådte af formelle grunde som formand. Arbejdet blev påbegyndt i 1946, og Noe deltog selv som aktiv feltgeolog i Vestgrønlands grundfjeld allerede den første sommer. Også i 1949 arbejdede han i grundfjeldet og publicerede sammen med Asger Berthelsen i 1952 resultaterne af denne sommers arbejde.

Men selvom begyndelsen til GGU var gjort med nedsættelsen af udvalget, var der jo her først og fremmest tænkt på feltarbejdet. Bearbejdning i videste forstand af indsamlet materiale, data og bjergartsprøver er altid for en institution, der arbejder permanent på ekspeditionsbasis, et meget stort problem, hvis hjemmearbejdet skal kunne følge med feltarbejdet. Noe så naturligvis dette problem klart, hvilket også var baggrunden for at udbygge laboratorier og faciliteter inden for Øster Voldgade 7. Det lykkedes i en imponerende grad. Det var her Mineralogisk Museum, der helt klart stod som vært og moderinstitution for grønlandsarbejdet, men det var omvendt grønlandsarbejdet, der i disse tidlige år blev brugt som argument og løftestang for bevillinger til ombygning af instituttet. Det forhold kom også til udtryk i Grønlandskommissionens betænkning af 1952, hvor bl.a. Noe var bidragsyder. Ombygning af lokalerne blev allerede påbegyndt i 1945, og en total metamorfose af den gamle bygnings indretning skred herefter stærkt frem år for år. Hele den gamle uudnyttede loftsetage blev ombygget til arbejdsværelser, kælderetagen blev til laboratorier og underkælderen til magasinplads. I 1964 kunne det tidligere Kemisk Laboratorium, Øster Voldgade 5, og de to professor-

boliger inddrages til arbejdsplads for geologien. I 1968 kunne ydermere den hidtidige Danmarks tekniske Højskoles bygning, Øster Voldgade 10, også inddrages. Efterhånden som magasinerne blev gennemgået, skete der også store forbedringer i udstillingerne. Alle sejl blev sat til for at præsentere museet og de fine samlinger på en værdig måde ved den internationale geologkongres i 1960. Siden blev denne side af museets virksomhed fortsat med stor succes.

Da det første tiår af GGU-udvalgets arbejdsperiode nærmede sig sin afslutning, overvejedes det i Ministeriet for Grønland og i GGU-udvalget at centralisere arbejdet og dermed fritage udvalget for en række arbejdsbyrder. Imidlertid blev i 1955 Den danske Atomenergikommission nedsat under Niels Bohrs forsæde, og ønsket om at påvise radioaktive mineraliseringer i Grønland dukkede op. Da det var et spørgsmål om mineraler, fik Noe dette som en ekstra opgave: Han udpegede straks nefelinsyenitområderne i Sydgrønland ved Narssaq som et område, hvor man allerede siden slutningen af forrige århundrede vidste, at der fandtes thoriumholdige mineraler. Atomenergikommissionen talte imidlertid blandt sine mange medlemmer ingen geologer, og det arbejde, som kommissionen iværksatte i Grønland, voldte på grund af en forståelseskløft større vanskeligheder, end det havde været påkrævet. Noe brugte mange kræfter i denne periode på at få samarbejdet og forståelsen normaliseret, hvilket også lykkedes. Samarbejdet med Risø fortsatte herefter i mange år med rigt udbytte, selv om en uranbrydning aldrig blev en realitet. Som en afslutning på Noes indsats for at etablere en geologisk undersøgelse bør det huskes, at Noe var medforslagsstiller til Lov om GGU, der blev vedtaget i folketinget i 1965. Loven betød, at GGU kunne arbejde selvstændigt med egne budgetter og medarbejdere, men det laboratoriemæssige samarbejde og fællesskab mellem GGU og Museet, som Noe i sin tidlige tid visionært havde grundlagt, består endnu.

Med lovens vedtagelse opløste Ministeriet for Grønland udvalget. Men den egentlige afslutning på Noes grønlandsarbejde skete i 1986, hvor en af Noes tidligere studenter Minik Rosing stod bag tilrettelæggelsen og gennemførelsen af en sommerfelttur til Skærgårdsintrusionen i Østgrønland. Denne intrusion havde af Noe igennem mange år været betragtet som »britisk kronko-

loni«, siden de to britiske geologer Wager og Deer beskrev den i 1936. Der var så mange områder i Grønland, der lå helt uundersøgte hen, og der var derfor ingen grund til fra dansk side at bruge kræfter på denne intrusion, når det var en kortlægning af hele landet, der stod for døren. Noe havde altså aldrig besøgt lokaliteten, og denne rejse var derfor kærkommen for den 76-årige geolog. Før hjemrejsen gravede Noe et hul i jorden og begravede næsten rituelt som afsked med grønlandsarbejdet sine gamle holmensbukser fra Treårsekspeditionen.

Jeg har nævnt, at Noe ved sin tiltræden som professor i 1942 stod over for store arbejdsopgaver, der kom til at beslaglægge så mange af hans kræfter og hans tid, at der ikke blev tid til større skriftlige arbejder. I GGU rapport nr. 128 skriver han om sin egen situation i 1956: »jeg var efterhånden ved at forløfte mig på det, som jeg have påtaget mig«. Det virkede derfor som en betydelig aflastning for Noe, at GGU i 1956 fik egen ledelse og medarbejdere. Aflastningens realitet afspejles på to måder. Antallet af større arbejder begyndte nu igen at stige, og Noe foretog i 1959-60 en rejse med sin familie til Sydamerika, fortrinsvis Argentina. Rejsen blev muligjort gennem Williams Foundation, og Noe kunne på denne rejse sammen med sin hustru og deres tre børn frit studere og »indsamle« naturhistorisk viden i bredeste forstand. Det har nok også været en art sabbatår. Et bæltedyr, der færdedes frit i embedsboligen i årene derefter, mindede om rejsen.

I 1955 kom allerede hans: »Geologi, Processer og Materialer«. Den blev forøvrigt til i en lidt svær tid for Noe. Han var plaget af ischias, og han skrev store dele af bogen siddende i sin sofa med en dyne over benene for at holde dem varme. Denne tilblivelse afspejler Noes arbejdsevne og energi. Den tidligere Mineralogi fra 1948 kom nu i 1962 i en ny ikklædning hele bogen igennem.

Noe forestod som nævnt i mange år på DGUs vegne Færøernes geologiske kortlægning i snævert samarbejde med Jóannes Rasmussen. Sammenstilling af materialet kunne begynde at tage form. Kortbladet i målestok 1:50.000 samt tilhørende beskrivelse blev publiceret i 1969. Som et mindre trin på vejen, men utvivlsomt et for Noe vigtigt trin, holdt han i 1961 i The Geological Society of London, hvor han var Honorary Member: the Sixteenth William Smith lecture: The

geology of the Faeroes. Som en fortsættelse af Færølinien og de mange små og større publikationer, omkring ca. 1/3 af samtlige arbejder fra Noes hånd omhandler forhold vedrørende Nordatlantens basalter i videste forstand, skrev Noe i 1974: *Cenozoic to recent volcanism in and around The North Atlantic Basin*. Han har fundet, at tiden kunne være moden til at sammenstille sine erfaringer fra feltarbejde og egne erfaringer suppleret med informationer fra kolleger og medarbejdere fra den såkaldte Basaltgruppe, som Noe var en central skikkelse i. Ikke alene har Basaltgruppens resultater været aktuelle men også den hastigt øgede viden om pladetektonikken i disse år. Det var muligt for Noe at betragte Nordatlantens basalter som værende væsensforskellige fra Sydatlantens basalter. Basalterne på Baffin Island, Vestgrønland, Østgrønland og Scotland var alle knyttet til kontinentale rande, hvor sedimenter aflejredes i de initiale faser af riftdannelsen, der senere gav ophav til de store vulkanske aktiviteter, der dannede basalterne. Sedimenterne er igen gennemsat af dykes, således at der gennem studiet af disse områder vindes indsigt i dybereliggende plutonisk materialsammensætning i næsten global skala. Et arbejdsområde der holdt Noe fast til det sidste.

Som pensionist var han fortsat en aktiv skribent med: *Stenar på strand och fält*, 1983 (Dansk udgave 1985), og i: *Kirkekvader og kløvet Kamp*, 1985, så han fint et godt studieobjekt, der gav ham lejlighed til at vise og sige ting om de sten, som vore forfædre brugte til kirkebyggeri.

Noe var fra sin ansættelse bestyrer af Mineralogisk Museum og Mineralogisk-geologisk Institut. En adskillelse mellem disse to funktioner blev gennemført i 1967, således at opgavefordelingen blev klar mellem personale, der var ansat til at varetage de museale funktioner, og personale der skulle drive det geologiske forskningsarbejde ved instituttet, der samme år blev opdelt i fire institutter. Noe fortsatte ved Mineralogisk Museum.

Det museum, som Noe var sat til at bestyre, hvilede på museumsloven af 1862. En ordning, der havde sikret museet på betryggende måde i over hundrede år. Da styrelsesloven i folketingsåret 1972-73 skulle revideres, ønskedes fra forskellig side, at »museerne burde betragtes som almindelige institutter«. For Noe indebar dette en risiko for, at tilfældige beslutninger i styrel-

serne kunne gøre museet ubodelig skade. Noe kæmpede for at holde museet og dets samlinger fri af styrelsesloven, idet han argumenterede at: museets universitetsfunktionelle opgave kan kortest siges at være tilvejebringelsen, opbevaringen og fornyelsen af en systematisk samling af geologiske objekter, der udgør basis- og sammenligningsmateriale for videnskabelige arbejder inden og uden for museets vægge. Den stedse varende værdi består således ikke i at objekterne kan udstilles, men at ethvert nyt slægtled kan tage selvsamme stykke i hånden som deres forgængere har kunnet, og underkaste det en fornyet bedømmelse enten for at skabe fornyet dokumentation ved hjælp af nye metoder eller for at anvende dem som fundament, når studiet af nyt geologisk materiale tager sin begyndelse. I den nye Lov af 1973 kom det til at hedde, at »undervisningsministeren fastsætter nærmere regler for styrelsen af de museer og samlinger, der hører under denne lovs institutioner«. Undervisningsministeren udstedte i 1977 disse nye regler, der sikrede museernes og deres samlingers permanent. Året før var det hidtige navn Mineralogisk Museum blevet omdøbt til Geologisk Museum.

Nu havde Noe på en god måde sikret fremtiden for det museum, han for 35 år siden var sat til at forvalte. Han kunne overlade museets ledelse til nye kræfter, og det gjorde han.

Dette skete året før han forlod sin professorgerning i 1978. I denne overgangsperiode skrev han sit bidrag om geologien til Københavns Universitets 500 års jubilæum i 1979. Et arbejde, som han periodevis følte som en stor byrde, men resultatet blev til gengæld en overordentlig værdifuld fremstilling af geologiens historie ved universitetet. Det historiske arbejde havde trods besværet et godt tag i ham, og af stor værdi er hans små skrifter om museets historie og samlingernes tilblivelse.

Noe nåede utroligt meget i sit liv. Han var flittig, han var begavet, og han var intelligent. Af væsen var han udadvendt og vandt sig let venner ved sit åbne og ærlige væsen. Det passede Noe godt at rejse. Meget ofte var han på farten, snart på rejse i det ene land, snart i det andet. Det var hyppigt korte få dages rejser. Som medarbejder erfarede man gang på gang, at Noe ikke var hjemme. Han var et eller andet sted henne. Men altid havde han udbytte på den ene eller anden måde – det var ikke bare udflugter.

Man skulle lære Noe at kende og være meget vågen, når man som medarbejder eller kollega forelagde et problem, som man måtte have svar på, inden man kunne gå videre. Et klart nej fik man aldrig, men derimod ofte en lille monolog over, hvad man derimod også kunne gøre. Det var ofte ligeså svært at få et ja. Men man fik altid en reaktion. Jeg har ofte bagefter spurgt mig selv, hvad Noe egentlig svarede, når jeg havde besøgt ham på kontoret, hvor man altid traf ham ved mikroskopet iført den tids hvide museumskittel, ved skrivemaskinen eller bag de mange papirer på hans store margarinefarvede egetræsskrivebord. Man skulle lære at lytte og tolke, så man vidste hvilken bane, man skulle følge. Ofte røbede blikket eller tonefaldet, at det var en sag, han måske heller ikke var begejstret for på stående fod at tage stilling til – eller slet ikke kunne lide. Netop det, at han så ofte sagde, hvad man også kunne gøre, var en del af Noes igangsættternatur. Noe var fuld af tanker om fortsatte og udvidede undersøgelser. Altid kunne han finde på en opgave til en student og sætte ham eller hende igang. Hvis en student viste interesse, kunne han eller hun være sikker på øjeblikkelig vejledning og støtte. Også i sit institut og i museet havde han hele tiden nye tanker om, hvad man kunne gøre, og det betød som regel, at det skulle gøres, og det blev så gennemført. Det var en del af hans måde at bygge sit institut op på fra intet eller lidt til meget.

Noe var god til at føre sin pen – altid fyldepen. Han skrev meget og mange afhandlinger, store og små, ialt ca. 160. Han sagde selv, at hans videnskabelige forfatterskab i en vis udstrækning afspejlede de skiftende perioder i hans geologiske aktivitet. Det var godt og rammende. Han mødte igennem de mange år en række områder: kaledonidisk foldekæde i Østgrønland, tertiær plateaubasalt i Grønland, på Island og Færøerne, Vulkaner på Island, mineralefterforskning og prækambrium i Vestgrønland, urangeologiske perspektiver og løse blokke, der alle kunne meddele ham noget om Nordatlantens geologi. Altid reagerede han med en meddelelse, stor eller lille, men mange små der enten var videnskabelige eller almene. Hans responser kom hurtigt, således at nye indtryk uforstyrret kunne præge næste fase af hans aktivitet. Han arbejdede flittigt, når han skrev. Hans håndskrift var smuk og meget let læselig. Den holdt sig uforandret i de 45

år, jeg kendte Noe. Hans håndskrift var i nøje harmoni med hans smukke, faste hænder. Men det kunne af og til pine ham lidt, at han ikke kunne bruge sine hænder til andet end skrivearbejde. Et praktisk håndslag savnede han. Han udtrykte sig med stor klarhed i skriftlig form. Hans andragender til universitetet og andre myndigheder var ofte meget direkte og beskrivende. Ingen kunne være i tvivl om, hvad han mente, og hvad han ønskede. Det var ikke kancellistil. Det var godt dansk. Men det kunne også være godt engelsk. Noe var en glimrende linguist. Man kunne høre på ham, hvis han havde været blot få dage i USA, så talte han engelsk med amerikansk accent. Noes dagligsprog var ofte præget af fagudtryk eller specielle gloser, som han periodevis brugte. Vendinger som han beherskede og introducerede til lejligheden eller blot holdt af som en fast ingrediens i sit sprog.

Han kunne uden forberedelse ved møder stå op og tage ordet, og vel at mærke holde det. Ved møder med vanskelige partnere på den anden side af bordet var han ikke altid tilfreds med, hvad han havde opnået. Undertiden havde han ikke fået sagt, det han gerne ville have sagt og følte da »trappevid« efter mødet. Men under møder hvor synspunter kunne stå mod hinanden, blev Noe alligevel altid betragtet som »den artige dreng«, uden at sagens indhold derved gik tabt. Det var en grundregel i Noes forhandlingsstrategi, at man altid klarede eventuelle meningsforskelle hjemmefra, således at geologiens forhandlere kunne være enige ude hos de fremmede. Det var en god lære til stor gavn for vort fag.

Noe nød stor anseelse i vide kredse takket være sit hele virke og væsen. Han blev på den måde i mange år geologen, som alle henvendelser først gik til – danske som udenlandske – vedrørende faget geologi. Som en konsekvens heraf kom Noe til at præge og påvirke megen udvikling. Det var derfor en selvfølge, at en lang række tværviden-

skabelige og samfundsmæssige aktiviteter gjorde krav på hans person. Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser i Grønland, Rask Ørsted Fondet, Carlsbergfondet, Forskningsrådet, Københavns Universitets konsistorium, Dansk-islandsk Fond o.fl.a. nød alle godt af Noes medlemskab. Tidligt valgtes han ind i Videnskaberne Selskab, Akademiet for de Tekniske Videnskaber og flere udenlandske akademier. Han var også medinitiativtager til og præsident for Den XXI. Internationale Geologkongres i København 1960. På denne kongres kunne han også glæde sig over at The International Union of Geological Sciences blev vedtaget.

Det er min opfattelse, at Noe er den danske geolog, der har sat stærkere præg på hele udviklingen af dansk geologi i dette århundrede end nogen anden geolog. Hans geologiske aktiviteter skabte ham et meget bredt arbejdsfelt med stor indsigt i geologiens mangeartede verden, hvilket gav ham den nødvendige faglige baggrund for at få sit universitetsinstitut til at vokse med et stigende antal medarbejdere og øget forskning, for at give museet en ny udadvendt dragt og for at lægge grunden til en geologisk undersøgelse. Noe ejede evnen til at give slip på opgaver og lade andre tage fat under eget ansvar, når tiden var inde til det. Netop denne evne var lønsom for Noes livsvirke, der lod ham opleve en rig og blomstrende forskningsaktivitet, som der gik ry af ud over landets grænser.

Noe giftede sig i 1938 med zoologen Ellinor Bro Larsen. De havde tre børn: Nanna, Sille og Karsten. De boede i embedsboligen til Øster Voldgade 7, indtil 1964, hvor de flyttede til boligen »Lundehave« ved Helsingør.

Vi er mange, der nu savner Noe og vil savne ham i fremtiden. Vi er mange, der er taknemmelige over at have kendt Noe og været inden for hans sfære.

Hans minde være æret.

Knud Ellitsgaard-Rasmussen